

ACC. N:R M. 14765:1-3.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Jungfru Svensson, Lund*
Härad: *Ö. Göinge* Berättare: *Harald Persson*
Socken: *Osby* Berättarens yrke: *lantbr. f. d. liesmed*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1893* i *Osby*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Liesmeder.

s. 1-3.

Här i Osby har funnits många liesmeder. Vanligen hade de egen smedja.

Jag har själv sålt mina liar. Avsättningen skedde

Avsättningen skedde vid marknaderna. Jag har besökt de flesta av de skånska marknaderna och de var följande: Höör, Hörby, Kristianstad, Hässleholm, Hästveda, Broby, Kivik, Degeberga, Sjöbo, Lund, Tomelilla, Skurup, Eslöv, Klippan och Lönsboda. Det fanns andra liesmeder som besökte marknader utanför Skåne. I Småland var det Älmhult, Ryd, Vislanda, Alvesta, Växjö och i Blekinge Sölvesborg, Ronneby och Karlshamn. I Blekinge gick mest Boarpa-liar. (Boarp ligger i Osby). I nordvästra Skåne och Småland såldes mest Hallarydsliar.

I vanliga fall reste jag hem mellan varje marknad, men det fanns något som kallades "sistarresan", det var marknaderna i Kivik, Tomelilla och Sjöbo i juli. De marknaderna följde på varandra, så det var inte lönt att resa hem emellan. Den bästa marknaden var Hörby. Ibland kunde det vara 14-15 stycken lieförsäljare på en och samma marknad. De flesta kände varandra. Det var en del gårdfarihandlare, som köpte liar av smederna. Ganska vanligt var det att bönder från Hallaryd i Småland reste omkring och sålde slöjdalster och dä bl.a. liar från Osby.

Vid marknadesresorna buntades liarna med björkvidjor om 20 i varje bunt. Genom att använda björkvidjor skadade man inte liarnas egg.

Liarna hade olika längder: 4 1/2, 5. 5 1/2, och 6-kvartars.

Till marknaderna färdades man, längre tillbaka, med häst Nästan varje liesmed hade egen häst. En del liesmeder reste med tåg.

Vid marknadsresorna bodde liesmederna på samma ställe år från år, ofta ett par på varje ställe.. Man behövde inte säga till, att man kom, man var väntad. På dessa ställen kunde man få kaffe. Det var oftast privatpersoner, som upplät rum.

Folket här i orten gick alltid direkt till liesmeden och köpte sina liar.. Därför kunde man inte sälja några liar på Marklunda marknad.

Torgdagarna var inte bra. De var inte så välbesökta. Där såldes mest grönsaker och annat esmätt.

När kunderna köpte liar brukade de slå liarna mot något hårt föremål för att kunna avgöra om lien var hård eller mjuk. Men ibland räckte det med att se vilken stämpel, som fanns på lien. Varje liesmed hade sin spämpel. Jag minns en liesmed som det hade börjat gå dåligt för. Han hade svårt för att sälja sina liar. Men han köpte en stämpel av en f.d. liesmed och använde den. Med den nya stämpeln på liarna gick det bättre att sälja.

Råmaterialet till liarna köptes i Christenssons järnaffär i Osby. Järnet togs från Boxholms bruk i Östergötland och stålet från Fagersta. Stål köptes även från Tyskland. Det kallades "klöve-stål" (Benämningen troligen av verbet klyva. Man erhöll nämligen stålet i stänger som måste klyvas)

ACC. N:R M. 14765:3.

Några 1 esmeder lämnade liar till järnaffärer. Jag minns, när det var auktion efter handlanden Brandetts änka år 1937. Bland de saker som såldes var även liar, som var kvar i lagret. Dett berättas att smederna fick lämna smide i utbyte mot varor. Ofta gick det därhän att smederna hade dryga skulder hos handelsmannen.

De fabrikstillverkade liarna kom i början av 1900-talet. Igelfors bruk i Ostergötland har sålt många liar i södra Sverige genom sin grossist AB Aug. Hall i Alvesta. Igelfors bruk köpte upp en del mindre liefabriker bl.a. Gislaved och en i Klöverfors i Åseda.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND